

for Indflydelse paa hinanden, som om vi boede i de fjerneste Kanter i Verden. Solidariteten bestaar, enten man vil eller ej, og det kan i givne Tilfælde komme til at gaa ud over os selv; derfor er det ogsaa nødvendigt, at vi erkende dette og handle derefter. Jeg betoner, at naar man f. Eks. fra Landbrugets Side siger: Vi maa have Betættelser, Afslag i vore Skatter, kan det maasse være ganske berettiget — det skal jeg ikke bestride og heller ikke forsvare, det ligger jo ikke for i Øjeblikket — men naar man tænker paa at flytte Skatten fra sig selv, kan man ikke flytte den op i Luften, man maa flytte den over paa andre. Men det er da en stor Fejl at sige: de andre have det for godt, de tjene for meget, vi maa indrette det saaledes, at de tjene noget mindre. Det vilde ikke være nogen praktisk Maade at bære sig ad paa for at styde Skatterne fra sig, hvis man saa bevirkede, at Landets øvrige Befolkning for sit Vedkommende kom til samme Resultat, som efter Mindretallets Mening er Resultatet af Landbrugets Frihandelsarbejde i denne lange Række. Mindretallet siger nemlig — det maa staa for Mindretallets Regning, men jeg vil understrege, at Mindretallet har udtalt det — at det danske Landbrugs Statteevne er mindre nu end i 1863. Naar det ørede Mindretal vilde indrette det saaledes, at det om 20 Aar maa siges, at den danske Industris og det danske Haandværks Statteevne er mindre end i 1897, saa vilde dette jo ikke være en praktisk Maade at skaffe sig en Omlægning af Skatterne paa, thi man kan ikke lægge en saadan forøget Stattebyrde over paa Folk, hvis Statteevne ikke kan taale det. Det er det, jeg gerne vil fremhæve her, og jeg vil anbefale, at man søger at komme bort fra forudfattede Meninger, hvad jeg ikke synes, at det ørede Medlem for Randers Amts 4de Valgtreds (Meergaard) har gjort. Maasse jeg ser fejl, men det forekommer mig, at det store Arbejde, han har udført — og jeg skal indrømme, at han har gjort et stort Arbejde i Kommissionen — nærmere er gaaet ud paa at samle Raaden til Bestyrelse af hans forudfattede Opfattelse end at komme til det for selve Erhvervslivet og derved gennem for Samfundet gunstigt mulige Resultat. Det er denne Opfattelse, jeg synes, han har haft, og den kommer man let til, naar man ledes af en stærk og ensidig Opfattelse. Denne Solidaritetsfølelse hører til de Træer, som i Nutiden træde stærkest frem ogsaa i andre Lande, og som gør sig gældende f. Eks. i England, der som bekendt tænker paa en Toldsamenslutning med Kolonierne. Vi

kanne ogsaa henvise til Tyskland, som er blevet stærkt ved at slutte sig sammen i toldpolitisk og dernæst i statspolitisk Henseende. I de store Lande styrker man sig altsaa indadtil ved at samle Kræfterne og ved at potentere den Gensidighed, som bestaar i Forvejen. Det vilde derfor være underligt, om vi her i Landet vilde reformere i en Retning, der er en Virkning af Frihandelen og Frikonkurrencens Syn paa Forholdene. Dette, at vi skulle staa for hinanden kun som Forbrugere, som Købere og Sælgere, og intet andet, og lade det være lige meget, om vi træde i Handelsforbindelse med fjerne Lande eller med hinanden indbyrdes, er ikke rigtigt. Vi have en lignende Interessé som andre Nationer, idet vi skulle styrke vor indre Kraft og Sammenhæng ved at indrette det saaledes, at vi, naar Faren truer, kunne være uafhængige af andre. Dette er en Ting, der aldrig absolut vil opnaas, men som man kan nærme sig mere og mere, og det er en fornuftig og forstandig Politik at stræbe i denne Retning. Jeg vil bestemt protestere imod, at jeg paa dette Omraade skulle rammes af nogle Antydninger, som ganske vist ikke vare rettede til mig, men til et andet Medlem af Tinget, nemlig at man skal se paa det hele og ikke paa den enkelte Klasse's Vel. Jeg bilder mig ind, at jeg gør det for mit Vedkommende. Der er intet som helst i min Anskuelse, som vilde forhindre mig i i Øjeblikket at tage en tilsvarende Tjeneste i Landbrugets Ledelse som den, jeg for Tiden har i Industriens. Jeg ser paa dette Erhverv med de samme Øjne, jeg har tidligere, som før antydet, staaet stærkt i Forbindelse med Landbruget og hævede den samme Anskuelse, og jeg vil fremdeles gøre det. Selvfølgelig, hvis jeg mødte en Opfattelse af, at man kunde skade Landbruget uden at skade sig selv, vilde jeg være en lige saa ivrig Bekæmper deraf, som jeg nu er en Fortæmper for den Overbevisning, jeg gaar ud fra, nemlig at vi skulle søge en saa kraftig og fyldig Udvikling som muligt af alle Erhverv her i Landet og skaffe Plads til saa mange Menninger som muligt, saa at vi kunne beholde vor nationale Tilvækst. Det hører til vore nationale Gendommeligheder, at vi hele vor Historie igennem have set store Skarer trække ud af Landet. Det var Tilfældet i Oldtiden; det var da meget gængs at høre blandt de europæiske Folkslag, at de stammede fra Norden, og at man kaldte Danmark for Nationernes Modersfod, hvorfra Nationer vældede ud i Flokke, snart mod Ost, snart mod Vest. Den Tid er ikke mere. Nu drager man bort enkeltvis, men denne Vortragen